Lucy dacht dat ze de kleuren kende

door Maaike Neuville

Ronde 1: dictee

Lucy dacht dat ze de kleuren kende: het vermiljoenrode halootje van een ondergaande zon, de met blauw geïmpregneerde grijze lucht na een maanloze nacht, de felgele piccalillykleur van een gevallen herfstblad, het levendige, semifluorescerende groen van een grasspriet, door een dauwdruppel aanschouwd. Maar nu ze vanuit de ruimte naar de aarde kijkt, schieten woorden haar tekort.

Zestien keer per etmaal verschijnt en verdwijnt de zon hier, als een efemere feniks, en toch went Lucy niet aan de adembenemende kleurenwaaier die zich onder haar ontvouwt. Telkens anders, telkens even onuitsprekelijk. Voor nu is de overheersende kleur zwart, als obsidiaan. De Atlantische Oceaan wordt ongedifferentieerd opgeslorpt door dezelfde onmetelijke duisternis die Lucy's Athena 11-capsule omringt.

Ze checkt haar kwartshorloge. Nog enkele minuten. Ze scrolt door de instellingen op het lcd-scherm van haar fototoestel en verifieert de coördinaten van het in de as gelegde gebied dat ze moet vastleggen.

Ronde 2: meerkeuzewoorden

Ze heeft deze keer moeite om zich aan de cijfers te houden, denkt aan haar vader die, vanuit haar **kosmische** perspectief, op een millimeter afstand van het te fotograferen doelgebied woont. En het verdriet om het **verbrande** land vermengt zich met gedachten aan hem. Ze vraagt zich af of hij intussen de slaap weer kan vatten, en hoeveel verse **weduwnaars** zoals hijzelf nu door het huis scharrelen, laden opentrekkend, **kattebelletjes** krabbelend op afgescheurde briefjes, verloren lopend op bekend terrein.

Ze ziet de dunne groene lijn die de **atmosfeer** is. Al wat leeft, al wie ze liefheeft, bestaat **dankzij** die fragiele grens tussen leefbaarheid en het totale niets. Dat besef heeft een

naam, dat weet ze, het **overvieweffect,** maar dat het ook letterlijk pijn doet, heeft ze pas hier ervaren. Het kerft onmacht in haar hart. Alsof ze opnieuw aan het **ziekenbed** staat, in die steriele, **bacterie- en kleurloze** ruimte waar de diepste dankbaarheid en de bitterste **rouw** onophoudelijk met elkaar dansten als waren ze twee onafscheidelijke geliefden.

Op het moment dat haar moeder stierf, keek Lucy niet naar haar, maar naar het gebogen hoofd van haar vader. Ze keek niet naar wat verloren ging, maar naar wat gebroken, gebogen en **ontheemd** achterbleef. Hoe kon ze anders? Ze wist, op vele **niveaus** en met een zekerheid die ver voorbij woorden reikt, wat ze te koesteren had. De tijd die haar gegeven is, het leven onder de dunne groene lijn, deze onvoltooide dans van schoonheid en pijn. En daar is de zon. Er is geen tijd, niet zoals wanneer je tussen het snijdende helmgras van de duinen zit en je **poriën** zich langzaam openen voor de geleidelijke overgang tussen duisternis en dageraad.

Nee, daar verschijnt ze al, vanzelfsprekend en ontzagwekkend, elke keer opnieuw. Als een verblindend verbod om ooit aan haar te wennen. Op de aarde breekt de dag aan. Hier is een **wolkeloze** lucht, de duinen zijn van goud en hebben hun vaste vorm nog niet gevonden, ze golven en tintelen. Hier is de zee, zij maakt de eerste beweging, haar **continue** ritme doet de ramen openen, de groenten worden vanuit de koelkamer op straat gerold, de kokkel graaft zich nog wat dieper in, de jogger en zijn hond keren op de vloedlijn om, stoelen worden van onder de tafel geschoven, een keel wordt geschraapt, de eerste woorden worden gezegd. Wij leren elke dag opnieuw spreken. Hier is het verbrande land, de nasmeulende dampen, de **gecraqueleerde** grijszwarte aarde, en hier, in een scheur die tot diep onder het oppervlak reikt, waar het daglicht niet meer komt, hier heerst een ongekende, samengeperste stilte. De zijdeachtige tentakels van het **mycelium**, ze zijn er nog, **sommige** onherroepelijk aangetast, andere nog werkzaam. Hier heerst de gestage **cadans** van de ondergrond.

Slot

En hier, nauwelijks te onderscheiden van haar omgeving, komt iets in beweging. Een gegroefd, langwerpig, lakzwart glanzend lijf en twee voelsprieten. De zwarte naaktslak baant zichzelf een weg door de smalle geul naar de verzengde oppervlakte. Haar glinsterende slijmspoor een anomalie op het uitgedroogde, veraste veen. Ze zoekt naar levendig groen, ze glijdt, ontwijkt wat gloeit, ontmoet voorlopig geen ander, maar ze begint – verloren op bekend terrein – opnieuw. Hoe kan ze anders?

Lucy zoomt in op het donkerbruine litteken op haar geboortegrond. Het fototoestel klikt.

Toelichting

vermiljoenrode: samengestelde kleurnaam, aaneen. Vergelijkbaar zijn *inktzwarte, sneeuwwitte, hemelsblauwe*.

halootje: de *o* wordt verdubbeld omdat ze anders kort zou worden uitgesproken, zoals in *dotje*. Vergelijkbare voorbeelden zijn *oma - omaatje, menu - menuutje*.

geïmpregneerde: met trema, om te voorkomen dat de combinatie *e +i* in dit niet-samengestelde woord zou ‘botsen’ en fout gelezen worden als de tweeklank *ei*.

felgele: aaneen, wordt beschouwd als een samengestelde kleurnaam. Vergelijkbaar: *lichtblauwe, donkerrode.*

piccalillykleur: we hebben *piccalilly* met twee *c*’s en drie *l*’en overgenomen uit het Engels.

semifluorescerende: aaneen. Het voorvoegsel *semi-* wordt vast aan het grondwoord geschreven. Alleen bij klinkerbotsing is het koppelteken na *semi-* verplicht: *semi-erotisch, semi-intellectueel, semi-jolig*.

aanschouwd: in dit geval met een *-d*. Het gaat hier om het voltooid deelwoord van *aanschouwen*: stam *aanschouw* + *d*, de uitgang die je ook hoort in de verledentijdsvorm *aanschouwde*.

schieten (...) tekort: het werkwoord *tekortschieten* wordt in één woord geschreven. Ook de vervoegde vormen schrijven we in één woord, tenzij de delen (*tekort* en *schieten*) gescheiden worden door andere woorden (bijvoorbeeld: *dat ik tekort ben geschoten*), of de volgorde ervan gewisseld is (bijvoorbeeld: *woorden schieten tekort*).

efemere: met een *f*. In dit leenwoord is de Griekse *ph* in het Nederlands vervangen door *f*.

feniks: met *f* vooraan en *ks* achteraan. De spelling van dit woord is vernederlandst.

obsidiaan: de naam van dit vulkanische glas gaat terug op het Latijnse *lapis Obsidianus* (‘steen van Obsidianius’), naar de ontdekker ervan.

Atlantische Oceaan: eigennaam, met twee hoofdletters. Vergelijkbaar zijn *Middellandse Zee, Stille Oceaan*.

ongedifferentieerd: zonder trema. Bij drie of meer klinkertekens schrijven we geen trema op de letter die volgt op een -i-. Vergelijkbaar zijn *gekopieerd, apprecieerde, dieet, financieel*.

Lucy's: met apostrof. Als de naam eindigt op een lange klinker die met één teken wordt geschreven, schrijven we een apostrof voor de bezits-*s*. Dat is nodig voor de

juiste uitspraak. Vergelijkbaar zijn *Eva's mening, Mimi's recept, Jo's kapsel, Willy's tophit*.

Athena 11-capsule: hoofdletters en spaties van de eigennaam blijven behouden en het rechterdeel van de samenstelling (*capsule*) wordt aan het getal *11* vastgekoppeld met een koppelteken. Vergelijkbare voorbeelden zijn *Apollo 11- missie, Karel V-biografie, Leopold 3-zanger*.

kwartshorloge: met *kw* vooraan en *ts*. De spelling van dit leenwoord uit het Duits (*Quarz*) is vernederlandst.

scrolt: met één *l*. De Engelse stam *(to) scroll* verliest zijn dubbele slotmedeklinker in het Nederlands, omdat die niet nodig is voor de correcte uitspraak van de voorafgaande klinker. Stam *scrol* + *t* = *scrolt*.

lcd-scherm: *lcd* ('liquid crystal display') is een initiaalwoord, een afkorting die we letter voor letter uitspreken. In samenstellingen met een initiaalwoord is een koppelteken verplicht: *tv-toestel, compilatie-cd*, *btw-verhoging*.

verifieert: zonder trema. Zie hierboven bij *ongedifferentieerd*.

coördinaten: met trema. Het woord *coördinaten* wordt in zijn geheel beschouwd als 'ongeleed' (= niet verder opdeelbaar). Om klinkerbotsing te voorkomen wordt een trema gebruikt.

kosmische: *kosmisch* schrijven we in het Nederlands met een *k*, net als *kosmos* ('heelal'), waarvan het is afgeleid.

het verbrande land: met één *d*. Het voltooid deelwoord wordt hier gebruikt en verbogen als een bijvoeglijk naamwoord: *verbrand* + buigings-*e* = *verbrande*.

weduwnaars: het is *weduwe* bij vrouwen, maar *weduwnaar* zonder -*e* bij mannen.

kattebelletjes: zonder tussen-*n*. *Kattebelletje* is in de betekenis 'kort briefje' een 'vermeende samenstelling': het is geen combinatie van *kat* en *bel*, maar komt van het Italiaanse woord *(s)cartabello*, dat 'boekje, register' betekent. In de letterlijke betekenis 'belletje aan de halsband van een kat' is *kattenbelletje* wel correct met een tussen-*n* .

atmosfeer: met *f*. In dit leenwoord is de Griekse *ph* in het Nederlands vervangen door *f*.

dankzij: het voorzetsel *dankzij* ('door', 'met dank aan') wordt in één woord geschreven.

overvieweffect: aaneen. Samenstellingen met Engelse woorden schrijven we zo veel mogelijk aaneen. Vergelijkbaar zijn *soulmuziek, reboundrelatie, awardwinnaar*.

ziekenbed: met tussen-*n*. Het zelfstandig naamwoord *zieke* heeft alleen een meervoud op -*n* en krijgt daarom een tussen-*n* in samenstellingen. Vergelijkbaar zijn *ziekenbezoek, ziekenfonds, ziekenhuis*.

bacterie- en kleurloze ruimte: dit is de samentrekking van *bacterieloze en kleurloze ruimte*. Op de plek van het weggelaten deel staat een streepje. Vergelijkbare voorbeelden zijn *in- en uitvoer, land- en tuinbouwgebieden*.

rouw: met *ou*, want het gaat hier om het zelfstandig naamwoord met de betekenis ‘droefheid over iemands verlies door de dood’. *Rauw* met *au* is een bijvoeglijk naamwoord met de betekenis ‘onbereid’.

ontheemd: met *-d*. Het gaat hier om het (bijwoordelijke gebruikte) bijvoeglijk naamwoord *ontheemd* (‘ontworteld, uit zijn vertrouwde omgeving’).

niveaus: zonder apostrof. Als het grondwoord eindigt op een klinker die met twee of meer letters wordt geschreven, wordt de meervouds-*s* eraan vast geschreven: *bureaus, koffies, milieus* enzovoort. In die gevallen is een apostrof niet nodig voor de uitspraak.

poriën: met *-iën*. Als de *-ie* onbeklemtoond is, schrijven we *-iën* in de meervoudsvorm: *bacteriën, chemicaliën, financiën*,

wolkeloze: zonder tussen-*n*. In afleidingen met het achtervoegsel *-loos* komt er geen tussen-*n*. Vergelijkbaar zijn *belangeloos, grenzeloos, zorgeloos.*

continue: zonder trema, omdat er geen klinkerbotsing optreedt. De opeenvolgende klinkertekens *u* en *e* worden in het Nederlands normaal gezien niet als een lange klank of een tweeklank uitgesproken. Vergelijkbaar zijn *ambigue* en *crue*.

gecraqueleerde: met *c* en *-que-* overgenomen uit het Frans.

mycelium: met *y*. *Mycelium* (‘zwamvlok’) is een modern Latijns woord (19e eeuw).

sommige: in dit geval zonder *-n*. Alleen als *sommige* naar personen verwijst én zelfstandig gebruikt wordt, schrijven we *sommigen*. Hier komt er dus geen *-n* bij: *tentakels* zijn geen personen.

cadans: met *c* overgenomen uit het Frans.

–

Taalvragen?

Bij Team Taaladvies vind je niet alleen duizenden adviezen en een systematisch, volledig en toegankelijk overzicht van de spellingregels, maar ook tientallen leuke en leerzame spellingtests over aaneenschrijven, *dt*, hoofdletters enzovoort. Neem een kijkje op https://www.vlaanderen.be/team-taaladvies.